

Toksokarozes aktualitātes globālā mērogā

*Angelika Krūmiņa*¹, *Muza Kirjušina*², *Linda Brīdiņa*³,
*Anžela Daukste*², *Ludmila Zinčenko*⁴

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Infektoloģijas un dermatoloģijas katedra, Latvija

² Daugavpils Universitāte, Sistemātiskās bioloģijas institūts, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

⁴ Rīgas Stradiņa universitāte, Bioloģijas un mikrobioloģijas katedra, Latvija

Ievads. Toksokaroze cilvēkiem pasaulē ir ļoti izplatīta. Jāņem vērā, ka *Toxocara* spp. izplatība ir mainīga, ko saista ar vides, ģeogrāfisko, kultūras, valsts sociālekonomisko līmeni, kā arī to ietekmē individuālie faktori – jutība pret invāziju, koinfekcijas, iedzīvotāju ģenētiskais fons, demogrāfiskie rādītāji un higiēnas standartu prasību ievērošana. *Toxocara canis* ir viena no visizplatītākajām sabiedrības veselības kontekstā, kā arī parazitoloģijā viena no nozīmīgākajām zoonozēm pasaules mērogā.

Darba mērķis. Analizēt toksokarozes izplatību Latvijā un pasaulē, un raksturot jaunākos zinātnes virzienus toksokarozes izpētē.

Materiāls un metodes. Pētījumā tika analizēti Pasaules Veselības organizācijas arhīva, starptautisko zinātnisko datubāzu, Centrālās statistikas pārvaldes ziņojumu, kā arī Slimību profilakses un kontroles centra Epidemioloģijas biļetenu dati. Pētījumā tika izmantota salīdzinošā un aprakstošā metode.

Rezultāti. Latvijā gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotāju no 2003. līdz 2007. gadam attiecīgi bija: 6,35; 3,3; 5; 0,45; 0,5. Iegūtie rezultāti, veicot pētījumu otrajā lielākajā Latvijas pilsētā – Daugavpilī, liecināja par to, ka suņu invadēšanās ekstensitāte bija augstāka nekā kaķu, un tā bija 41,7%.

Rietumeiropā veikto pētījumu rezultāti parādīja, ka 3,5–34% suņu ir invadēti ar *T. canis*, bet kaķu invāzijas ekstensitāte ar *T. cati* variē no 8 līdz 76%. *Toxocara* spp. prevalences ir augstāka suņiem un kaķiem, kas jaunāki par sešiem mēnešiem. Ārvalstīs veiktajos pētījumos ir pierādīts, ka augsta (10–30%) kontaminācija ar *Toxocara* spp. olām ir pagalmos, bērnu smilšu kastēs, atpūtas parkos, spēļu laukumos, pludmalēs un citās publiskās vietās.

2013. gadā veiktajā pētījumā ASV, kur ir aptuveni 77 milj. suņu un 93 milj. kaķu lielas populācijas, tika izvērtēti invadēšanās riska faktori saistībā ar iedzīvotāju nabadzību, ģeogrāfisko zonu un demogrāfiju. Apstiprinājās, ka individuālie un ģeogrāfiskie faktori ietekmē toksokaru transmisiju. Tika secināts, ka vislielākais risks invadēties ir bērniem, kuri ir kontaktā tieši ar suņiem, vai netieši ar suņu fekālijām, kā arī neievēro personīgās higiēnas normas un standartus.

Pētījumā Filipīnās 2013. gadā, izvērtējot 200 augsnes paraugus, 43% gadījumu tika konstatētas toksokaru olas, no tām 42% paraugu tika iegūti valsts skolu apkārtnē, 45% paraugu – no piemāju augsnes, bet 40% – no neapdzīvotām vietām. Izmeklējot 75 bērnu seruma paraugus, 49% gadījumu tika konstatētas pozitīvas antivielas, kas norāda uz *T. canis* invāziju bērnu populācijā.

Secinājumi. Toksokarozes invāziju var konstatēt visā pasaulē, jo pastāvīgi ir invadēti suņi un kaķi. Minēto dzīvnieku dehelmintizācijas norise, personīgās higiēnas ievērošana, bērnu rotaļu laukumu, smilšu kastu, parku attīrīšana un piesārņojuma ar suņu un kaķu fekālijām novēršana ir nozīmīgākie toksokarozes profilaktiskie pasākumi valsts un globālā mērogā.